

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. IV. Quid sub speciebus ponatur ex vi verborum, quid per
concomitantiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

ad partes corporis Christi terminaretur, eam statuendi indivisibilem. Prima pars probatur; cum enim omnes partes corporis Christi sint diffuse per illud spatium, ubique habet suum terminum adæquatum. Secunda etiam pars constat: sicut enim sunt plures uniones totales possibiles inter eadem extrema, ut inter idem corpus & eandem animam, ita nulla apparet repugnantia, cur non sint possibiles uniones partiales inter eadem omnino extrema.

VI. Unio hac inter corpus Christi & species est ex parte specierum indivisibilis.

Tandem dico, hanc unionem esse divisibilem ex parte specierum, ita ut si tollatur una pars quantitatis vel alterius accidentis, non necessario perire debeat tota unio, sed illa solum ejus pars, quæ tali specierum parti responderet. Ratio est, quam fusè tradidi disp. 13. Physicorum, sect. 5. & 6. quia cum unio secundum omnes sit relatio transcendentalis per modum actualis exercitii ad suum terminum, implicat ut sit ibi ubi non est ejus terminus, cum ergo tota quantitas non sit in omni parte hostiæ consecratæ, nec potest in omni ejus parte esse tota unio, si quantitatem respiciat indivisibiliter, alioqui sicut in uno loco potest esse sine suo termino adæquato, ita & in uno tempore, saltem inadæquato, imo sicut potest in loco inadæquato esse sine termino totali, ita & sine omni termino, in quo loco sequeretur esse & non esse unionem, unio enim actu non uniens videtur quid omnino impossibile, cum omnes constituent modos tanquam actualia exercitia, & eorum entitatem dicant esse actum secundum: sed de hoc alibi.

VII. Obje. Si unio sit divisibilis ex parte corporis Christi, dabitur infinitus actus.

Dices, si hæc unio statuatur ex parte corporis Christi divisibilis, sequitur infinitum actu secundum partes determinatæ magnitudinis; cum enim sint in corpore Christi infinitæ partes, quæ omnes extenduntur per totam magnitudinem hostiæ, erunt etiam infinitæ partes unionis, æqualis magnitudinis cum hostiâ. Respondetur primò, vel ob hoc argumentum statui posse hanc unionem indivisibilem ex parte corporis Christi, ita ut licet sit diversitas in partibus unionis secundum diversitatem partium specierum, unaquæque tamen minima pars unionis terminetur ad totum Christum. Secundò dico, licet statuatur divisibilis unio ex parte Christi, ita ut sit diversa unio quæ terminatur ad unam partem & ad aliam, omnes tamen simul facere unam unionem totalem. Et quoad hoc eadem est difficultas de quantitate hostiæ, quæ secundum profunditatem dividi potest in infinitum, non tamen sunt ibi partes simpliciter infinitæ, quia sunt proportionales & communicantes, hæcque est difficultas continui, & rebus omnibus communis.

VIII. Dices: si Christus sit in hostiâ consecratâ indivisibiliter, sequitur nullam omnino illie esse ejus partem.

Objicies primò contra hanc indivisibilem presentiam Christi in Eucharistiâ; sequitur enim nullam esse Christi partem in hostiâ consecratâ, non manum, non caput, non oculum, &c. Probat sequela: Singulæ partes habent certam figuram, ut oculus est globosus, manus habet hanc, caput illam figuram, &c. at in Eucharistiâ omnia sunt penetrata, ergo nulla omnino est figura.

IX. Resp. Figuram esse duplicem, organicam & situalem.

Respondetur, figuram duplicem esse, organicam alteram, seu entitativam, alteram situalem, seu localem. Partes ergo corporis Christi in Eucharistiâ retinent priorem figuram, quæ nihil aliud est, quam talis dispositio, seu compositio partium in ordine ad se. Unde cum non discontinuentur ullæ partes corporis Christi per positionem sub speciebus, manet eadem figura or-

ganica, sicut & in manu extensa & plicata, in homine stante & sedente, &c.

Verum quidem est figuram situalem seu localem partium corporis non habere Christum in Eucharistiâ, cum illa connotet talem partium extensionem in ordine ad locum. Ideo verò adhuc retinent partes corporis Christi figuram entitativam seu organicam, quia retinet adhuc Christus partes entitativas taliter inter se connexas, ut potant talem situm; oculus exempli gratia in Eucharistiâ est circularis organicè, quia habet partes undique taliter distantes à centro, & quæ si suæ relinquenterentur naturæ, in talem se situm redigerent.

X. Partes corporis Christi in Eucharistiâ non habent figuram situalem.

Objicies secundò: Si corpus Christi indivisibiliter statuatur sub speciebus, sequitur non magis distare unam partem ab aliâ, quam reliquas omnes, quod tamen videtur omnino falsum; magis enim distat pes à capite, quam collum vel humorus. Respondetur eodem modo, distinguendo duplicem distantiam, quantitativam & localem: hæc in eo consistit, quod partes occupent partes spatii, ita inter se localiter distantes: illa nihil aliud est quam quod inter unam partem & aliam tanta quantitas interjiciatur secundum naturalem illam compositionem, quanta sufficeret, si naturæ suæ relinquenteretur ad tantum spatium replendum. Secunda ergo distantia reperitur inter partes corporis Christi in Sacramento, non prima.

XI. Dices: si Christus in Eucharistiâ sit sub Sacramento, omnes ejus partes equaliter inter se distant.

Quæres: Utrum corpus aliquid existens modo indivisibili, sicut existit corpus Christi in hoc Sacramento, possit dividi. Respondetur loquendo naturaliter, & de materiali divisione, quæque instrumento corporeo fiat ut cultro, vel alio hujusmodi, non posse. Nulla tamen est repugnantia, quo minus possit Deus discontinuationem unius partis ab aliâ efficere, lineam aliquam, vel superficiem destruendo, imò & cur nequeat aliquam partem annihilare, relictis reliquis.

XII. Corpus modo indivisibile existens non potest naturaliter dividi.

SECTIO QUARTA.

Quid sub speciebus ponatur ex vi verborum, quid per concomitantiam.

COCHLAUS libro secundo Miscellaneorum capite nono refert Lutherum prædictam distinctionem à Theologis passim usurpatam in hac materiâ, de iis scilicet rebus, quæ ex verborum, & quæ per concomitantiam in Sacramento ponuntur, risisse, & ut inanem planè ac inutilem rejecisse. Hæc tamen distinctio, non Theologorum tantum omnium autoritate, sed ipsius etiam Concilii Tridentini calculo est firmata; sessione enim decimâ tertiâ, capite tertio eam expressè tradit, ac sigillatim quid in hoc Sacramento ex vi verborum, quid per concomitantiam ponatur, exprimit. Quare, inquit Suarez hic, disp. 51. sect. 3. licet non sit manifesta hæresis dictam distinctionem negare, nullus tamen citra ingentem temeritatem, & gravem errorem illam negare potest.

Lutherus hanc distinctionem ut inanem & inutilem rejicit.

Ut ergo ad rem accedamus, in hoc Sacramento est totus Christus Deus homo, id est constans ex corpore & animâ, carne, sanguine simul cum quantitate, & aliis accidentibus, quæ vel localia non sunt, vel saltem peculiarem cum alio loco

II. Totus Christus, Deus & homo constans ex corpore & loco

animâ, car-
ne & dy-
guine, &c.
est in hoc
Sacramen-
to.

loco connexionem ex aliquo contingente non habent. Unde est in Eucharistiâ temperamen- tum primarum qualitatum, imo & secundarum, quæ Christi corpori connaturaliter debentur, ut sunt mollities carnis, ossis durities, item qua- tuor humores, & alia hujusmodi. Est etiam ibi divinitas, subsistentia verbi, unio hypostatica, imo & tota Trinitas. Hic ergo quarimus ex his quænam sint in hoc Sacramento per se primò, seu ex vi verborum, quæ per concomitantiam.

III.

Ex vi ver-
borum poni-
tur id, quod
directè per
verba signi-
ficatur.

Notandum, id dici poni ex vi verborum in hoc Sacramento, quod per verba directè signifi- catur, seu, quod eodem recidit, cujus præsentia requiritur, ut verba sint vera: cum enim sint præctica, id quod significant efficiunt. Id vero dicitur poni per concomitantiam, quod non præ- cisè & directè significatur per verba, consequen- ter illius præsentia in Sacramento ad verborum veritatem non est necessaria, sed quod cum re illâ, quæ per verba directè significatur, & ponitur, unionem habet.

IV.

Corpus Chri-
sti in Eucha-
ristiâ poni
ex vi verbo-
rum, est
certissimum.

Certum ergo imprimis est corpus Christi poni in hoc Sacramento ex vi verborum; hoc enim ab omnibus receptum est, & in Concilio Tridentino definitum sessione 13. capite tertio: quanta autem in hoc est inter Orthodoxos omnes con- sensio, tanta quid per corpus intelligatur est dif- fensio; esto enim certum videatur per hanc par- ticulam intelligi materiam primam, ex qua corpus Christi constituitur, ut affirmat Sanctus Tho- mas quæst. 76. articulo primo, ad secundum, & Doctores communiter in quarto, dist. decima, unde non carnem tantum, sed ossa etiam, & nervos complectitur, probarique videtur ex illa voce *meum*, quæ materiam illam designat, quæ constituit corpus Christi completum & integrum. Difficultas tamen est, utrum hæc particula *cor- pus* aliquid aliud non dicat præter materiam, nempe animam, vel dispositiones, aut formam aliquam partialem corporeitatis, &c.

V.

Per corpus
aliqui intel-
ligi volunt
solum ma-
teriam pri-
mam.

Aliqui ergo ut Gabriel volunt per corpus hic intelligi solum materiam primam, Sotus, Ledes- ma, & alii apud Vasquez disp. 186. cap. 2. num. 16. per corpus dicunt intelligi materiam connotando animam rationalem, Caietanus, Ferrara, & alii volunt ex vi hujus vocis *corpus* poni gradum me- taphysicum corporis prout poni solet in prædica- mento substantiæ. Suarez hic, disp. 51. sect. 4. vult ex vi hujus vocis poni corpus, id est partem physicam hominis, non tamen solum materiam primam, sed hanc simul cum animâ, non quidem hæc in particulari, sed secundum rationem com- munem animæ, in quantum scilicet dat rationem corporis organici: Vasquez vult poni ex vi hujus vocis *corpus* physicum, non tamen sine formâ substantiali, non determinatâ, sed sub disjun- ctione, nempe vel cum forma substantiali viva, vel cadaverica.

VI.

Scotus &
alii nomine
corporis in-
tellegunt
materiam
cum formâ
corporeita-
tis.

Scotus & alii, quos sequitur Coninck quæst. septuagesimâ sextâ, art. secundo dicunt per cor- pus significari materiam primam cum formâ par- tiali corporeitatis, per quam constituitur in esse corporis, & hæc, inquit, recedente animâ manet, & ratione hujus dicitur idem corpus vi- vum & mortuum, cum & materia & forma tri- buens denominationem corporis sit eadem.

VII.

Opinio hæc
supponit fal-
sa principia
Philosophica

Hæc sententia supponit falsa principia Philo- sophica, nempe hujusmodi formas partiales: & breviter rejicitur; primò enim vel hæc forma corporeitatis complet materiam vel non, si pri- mum, ergo non potest stare cum animâ ratio-

nali; si secundum, ergo recedente animâ ratio- nali debet accedere alia forma, simul cum hac formâ corporeitatis, cum non possit materia na- turaliter manere incompleta; si enim possit ma- nere incompleta, ergo & sine omni formâ, cum tamen Scotus ideò ponat hanc formam, ne ma- teria maneat incompleta.

Secundò rejicitur, quia si statuatur hæc forma, sicut eam statuunt adversarii, ut nimirum maneat expulsâ formâ viventis; ergo & manere debet in materiâ, destructâ animâ equi, in o & in lig- no destructâ animâ vegetativâ arboris manere de- beret forma illa incompleta ad constituendum lignum, quis autem sibi persuaserit non esse lig- num compositum æquè completum ac est lapis, vel ferrum.

Tertiò, & præcipuè, quia forma secundum Aristotelem est ratio rei, seu ultimò determinans materiam ad talem speciem, & ultimò constitu- tiva compositi substantialis, in quam tanquam in ultimum refunditur quòd compositum sit hoc, ergo implicat hujusmodi forma subordinata; hæc enim non ultimò constitueret compositum, nec determinaret materiam, qui tamen est conceptus formæ juxta Aristotelem, imò hæc forma habet conceptum huic planè oppositum, nam ex essentiâ suâ ita petit non ultimò constituere compositum, ut petat aliud constitutum subsequi, ergo so- lum est quedam dispositio ad formam substantia- lem, & accidens, cum hic sit conceptus acci- dentis, de quo plura dicta sunt libro primo Phy- sicorum, cum de formâ substantiali.

Dices cum Patre Coninck: si quando mori- tur homo materia habeat novam formam cada- veris, sequeretur corpus Christi verè in triduo fuisse corruptum; corruptum enim id quod in aliam substantiam diversam mutatur; hoc autem est contra illud Actuum secundo: *Caro ejus non vidit corruptionem*. Sed hoc nullius momenti est; eo enim tantum sensu dicitur corpus Christi mor- tuum incorruptum, quod scilicet in vermes aut cineres non abierit, licet priùs compositum de- structum fuerit & aliud illius loco successerit. Deinde multi dicunt, etsi in aliis corporibus mortuis succedat forma cadaverica, loco animæ rationalis, in Christo tamen ob specialem ratio- nem contrarium contigisse: ita censent Henricus & Marsilius apud Suarez Tomo secundo in ter- tiam partem, disp. 38. sect. 3.

Omissis aliis opinionibus, probabilius videtur per corpus hic intelligi materiam primam quan- titate & variâ accidentium complexione, nempe tali vel tali figurâ, raritate, densitate, &c. le- cundum diversam membrorum compactionem organizatam, hoc enim modo sufficienter intel- ligitur materiam primam esse corpus organicum, prout ab Aristotele & Philosophis capitur corpus organicum, dum in ordine ad illud definitur ani- ma, & dicitur esse *actus corporis physici organici, potentia vitam habentis*.

Ex quâ etiam definitione habemus, latiùs pa- tere corpus organicum, quam corpus vel vivum, vel cum dispositionibus vitalibus, cum ad distin- ctionem alterius corporis addatur *potentia vitam habentis*, ac proinde verba fuissent verâ in triduo, si ab aliquo ex Apostolis fuissent tunc prolata, & tamen non fuisset tunc positum sub speciebus corpus, vel vivum, vel cum dispositionibus vi- talibus: si tamen corpus Christi fuisset redactum in cineres, non fuisset positum ex vi verborum sub speciebus, si quis ea tunc protulisset.

VIII.

Si in homine
si hujusma-
di forma,
ergo & in
ligno, quis
autem dicit
lignum per
se non esse
æquè com-
pletum ac
est lapis vel
aqua.

IX.

Hæc forma
corporeitatis
est contra
rationem
& conceptû
formæ à Phi-
losophi as-
sumam.

X.

Obis. Se-
queretur
corpus Chri-
sti in triduo
verè fuisse
corruptum.

XI.

Dicendum
per corpus
Christi hoc
loco intelli-
gi materiam
primam tali
vel tali co-
plexione ac-
cidentium
organiza-
tam.

XII.

Latiùs patet
corpus orga-
nicum quam
corpus vi-
vum, vel
cum dispo-
sitionibus
vitalibus.

Dices

XIII.
Hinc tamen
non sequitur
substantiam
panis con-
verti in ac-
cidentia cor-
poris Christi.

Dices, ergo substantia panis convertitur in hæc accidentia. Vasquez disp. 187. concedit consequentiam. Melius tamen negatur; accidentia enim corporis Christi non substant proprie nec uniuntur accidentibus panis, ac proinde non exigunt substantiæ panis destructionem; in illud autem solum convertitur substantia panis, quod ob unionem cum speciebus panis, habet cum illius substantiâ oppositionem in ratione substantiæ accidentibus.

XIV.
Videm totum
sanguinem ex
vi verborum
ponatur sub
speciebus.

Quoad sanguinem, idem dicendum cenfeo, si informetur animâ rationali, si verò habeat formam sibi peculiarem, tunc dici potest poni totum sanguinem ex vi verborum sub speciebus consecratis.

XV.
Quam in
hoc Sacra-
mento po-
nantur per
concomitan-
tiam.

Unio itaque hypostatica, anima, divinitas & subsistentia verbi ponuntur per concomitantiam in Sacramento, dotes etiam corporis gloriosi, item gratia & reliqua dona supernaturalia. Dices, vox meum videtur peculiari modo denotare subsistentiam Christi, ergo illa ponitur ex vi verborum, & non tantum per concomitantiam: quod à fortiori urget de unione. Respondetur cum Patre Suarez disp. 51. sect. 6. licet vox illa meum denotet unionem illius corporis, cum verbo, non tamen denotare quod debeat habere unionem illam ubicumque est. Unde etsi fingere corpus quod ponitur in Sacramento non habere ibi unionem cum verbo, adhuc verè diceret Christus: Hoc est corpus meum; ad hoc enim sufficit quod aligubi sit ipsius. Nec etiam cor-

pus formaliter significat corpus subsistens, sed tantum partem substantialem naturæ humanæ; rectè enim dicitur humanitas componi ex corpore & animâ, cum tamen humanitas non includat subsistentiam, nec est major ratio cur corpus in conceptu suo involvat subsistentiam, quam anima, quæ tamen prout hæc voce significatur, non includit subsistentiam.

Pater etiam & Spiritus Sanctus sunt per concomitantiam in hoc Sacramento ratione naturæ, quam habent cum Filio communem. Dices, ergo quando communicamus, sumimus & manducamus etiam Patrem & Spiritum Sanctum, Nego consequentiam; sicut enim non dicitur Pater aut Spiritus Sanctus pro nobis passus aut mortuus ratione hujus identitatis in naturâ, ita nec dicuntur manducari; hæc enim ratione communicationis idiomatum peculiari modo competunt Filio, hæc siquidem denominationes peculiariter cadunt supra suppositum.

Difficultas est: Utrum quantitas & reliqua accidentia organica carnis, ossis, &c. sint in Sacramento ex vi verborum, an tantum concomitanter: qua in re cum supra dixerimus per corpus intelligi corpus organicum, seu diversis accidentibus diversâ humani corporis membra constituentibus dispositum, videtur veritas verborum requirere, ut hujusmodi accidentia in Sacramento ponantur, & consequenter existimo probabilius cum Patre Vasquez, poni ex vi verborum & non merè per concomitantiam.

XVI.
Pater etiam
& Spiritus
Sanctus sunt
in Euchari-
stia per con-
comitantiam.

XVII.
Quantitas
& reliqua
accidentia
organica
corporis
Christi po-
nantur in
Eucharistia
ex vi ver-
borum.

DISPUTATIO SEPTUAGESIMA S E X T A.

*De iis quæ Christus agere potest aut pati
prout in hoc Sacramento.*

SECTIO PRIMA.

*Utrum Christus ut in hoc Sacramento
moveri possit aut alterari, vel
alia corpora alterare.*

I.
Quo sensu
dicas S. Tho-
mas corpus
Christi in
Eucharistia
non existere
localiter.

ATER Suarez in Commentario articuli quinti, quæstionis 76. rectè advertit, dum Sanctus Thomas illic docet corpus Christi non esse in loco; seu non existere localiter, solum velle, non existere in loco commensurative, seu modo quantitativo, ita ut contineatur ab ultimâ superficie illius quantitatis, eo modo quo res una quantitativa continet aliam, corpus autem Christi ita est sub quantitate panis, ut intemè præsens sit omnibus illius partibus & punctis, quod vocat Sanctus Thomas esse in iis per modum substantiæ.

Dicendum itaque, Corpus Christi verè moveri in Sacramento motis speciebus. Probatur: definit enim Concilium Tridentinum sessione 13. capite quinto & sexto, & canone sexto & septimo, Sanctissimum hoc Sacramento, quod non solas species, sed etiam corpus Christi includit, solemniter circumgestari, deferri ad ægros, manducari, &c. Hæc autem omnia innunt motum localem, cum non species tantum, sed etiam corpus Christi verè & propriè fiat de novo præsens successivè diverso spatio, qui antea præsens non erat. Neque hoc negavit sanctus Thomas quæst. septuagesima-sexta, ut vult Caietanus, sed solum ait non moveri per se, sed tantum per accidens, motis speciebus.

Ad hunc autem motum Christi per accidens, seu ad motum alterius, sufficit motum illum ab agente naturali fieri in speciebus, & ubicationem novam, quo motu & ubicatione productâ sequitur ob unionem illam physicam & alligationem corporis

II.
Christi cor-
pus motis
speciebus
verè move-
tur in Eu-
charistia.

III.
Quo pacto
corpus Chri-
sti movetur
ad motum
specierum.